

УДК 339.926

Роман ЗВАРИЧ

СИСТЕМНІ ДЕТЕРМІНАНТИ НЕРІВНОМІРНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СВІТУ

Проаналізовано тенденції економічного розвитку та зростання, конвергенцію доходів країн, що розвиваються, в масштабах світової економіки. Оцінено рівень доіндустріальної нерівності та встановлено початкову точку її виникнення в світі. Визначено розрив в доходах на душу населення між багатими та бідними країнами. Охарактеризовано рівень абсолютної бідності та її вплив на світовий розвиток. Досліджено заходи з подолання бідності та неекономічні фактори і геополітичні ризики, що загрожують подальшому зростанню країн, що розвиваються.

Ключові слова: абсолютна бідність, ВВП на душу населення, глобальні дисбаланси, дивергенція, економічна нерівність.

Роман ЗВАРЫЧ

Системные детерминанты неравномерного экономического развития глобализованного мира

Проанализированы тенденции экономического развития и роста, конвергенцию доходов развивающихся стран в масштабах мировой экономики. Оценен уровень доиндустриальной неравенности и установлено начальную точку ее возникновения в мире. Определен разрыв в доходах на душу населения между богатыми и бедными странами. Охарактеризовано уровень абсолютной бедности и ее влияние на мировое развитие. Исследованы меры по преодолению бедности, а также неэкономические факторы и геополитические риски, угрожающие дальнейшему росту развивающихся стран.

Ключевые слова: абсолютная бедность, ВВП на душу населения, глобальные дисбалансы, дивергенция, экономическое неравенство.

Roman ZVARYCH

System determinants of unequal economic development of globalized world

Introduction. Globalization has accelerated the transformation of authoritarian societies into the perception of individual elements of the liberal-market model. It created favorable conditions for their cooperation with developed Western countries; stimulated economic modernization; and attracted countries to world economic processes. Positive shifts in the development of developing countries are associated with high rate of growth. But on the other hand, globaliza-

tion left national states little chance to preserve their own economic, political and cultural sovereignty and strengthened their dependence on the developed world.

Purpose. *Purpose of the article is research of the unequal economic participation and divergence of economic inequality in developing countries and estimation of their impact on the uneven development of the world.*

Methods. *The method of content formalization the development, growth and convergence of developing countries is used; hypothetical-deductive method in evaluating the level of pre-industrial inequality in the world is used; systematic approach to analyze income gap per capita between rich and poor countries is used; hypothesis method for poverty reduction ways and geopolitical risks elimination is used.*

Results. *The research is focused on development, growth and convergence of developing countries in the world economy. It is estimated the level of preindustrial inequality and it is established the starting point of its occurrence in the world. The developing and industrialized world is concentrated in dozens of countries where economic growth was associated with structural changes in production and employment. The research showed a gap in income per capita between rich and poor countries. The exclusion of the least developed countries is a key factor of international inequalities in the world as a whole and within the developing regions. It is defined the share of people below the poverty line and the level of its influence on world development. If rapid growth has led to human development and social progress in some countries, then in much more countries this growth has not provided development. It is explored the poverty reduction measures, non-economic factors and geopolitical risks that can destroy the further growth of developing countries.*

Conclusion. *In a context of structural change, the development of the global economy will largely depend on the growth rates of developing countries. Despite the growing of economic power, developing countries can face certain specific problems associated with the pursuit of rapid economic growth. For economic development, developing countries should eradicate poverty, create jobs and inclusive growth. This sustainable way of developing mobilizes human resources of developing countries. The spread of education is the basis of the development of countries that industrialized late. Infrastructure, both physical and social, is the basis for the earlier stages of industrialization. Developing countries should strive to combine economic growth with human development and social transformation. This requires the creative interaction between the state and the market over the dominance of the market model.*

Keywords: *absolute poverty, divergence, economic inequality, GDP per capita, global imbalances.*

JEL Classification: F63.

Постановка проблеми. Поточний стан світової економіки нагадує перехідні моменти минулого, як у 1815 р., 1919 р., 1945 р., і 1989 р., коли перспективи зростання були нечіткі, а глобальний розвиток – практично непрогнозований. Відтак, доводиться констатувати, що розвиток, зростання та

конвергенція країн, що розвиваються, в світовій економіці стали визначальними факторами останніх десятиліть глобалізації. Однак це явище мало для країн і регіонів неоднозначні наслідки. З одного боку, глобалізація прискорила трансформацію багатьох авторитарних суспільств, зокрема

щодо сприйняття окремих елементів ліберально-ринкової моделі, створила сприятливі умови для їх співпраці з розвиненими країнами Заходу, стимулювала економічну модернізацію та сприяла залученню країн у світові економічні процеси. Але з іншого боку, глобалізація залишила більшості національних держав незначні шанси на збереження власного економічного, політичного і культурного суверенітету та посилила їх залежність від розвинутого світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти глобального розвитку були об'єктом наукових дослідження таких видатних економістів, як: С. Кузнець, Д. Наяр, К. О'Рурке, Р. Фіндлі. Розвиток, зростання та конвергенцію країн, що розвиваються в світовій економіці досліджували: Р. Барро [R. Barro], Д. Лендс [D. Landes], Х. Міїнт [H. Myint], Х. Окампо [S. Ocampo], К. Рада [K. Rada]. Виникнення та етимологію глобальної економічної нерівності досліджували Д. Вільямсон [D. Williamson], П. Ліндерт [P. Lindert], Б. Міланович [B. Milanovic], Е. Ортіз-Оспіна [E. Ortis-Ospina], М. Розер [M. Roser]. Проте проблема нерівноправної економічної участі країн та нерівномірного розвитку світу на сьогодні вивчена не повністю та все ще залишається актуальною.

Метою статті є дослідження нерівноправної економічної участі та дивергенції економічної нерівності країн, що розвиваються, та оцінка їх впливу на нерівномірний розвиток світу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Позитивні зрушення у розвитку країн, що розвиваються, пов'язані з досить високими темпами їх зростання. В цілому, зростання частки країн, що розвиваються, у світовому виробництві та міжнародній торгівлі може створити враження щодо їх широкомасштабного розвитку (див. рис. 1). Проте ця думка є дещо невірною, оскільки вища динаміка розвитку зосереджена лише в кількох країнах Азії (Китаї, Гонконзі, Індії, Індонезії, Малайзії, Республіці Корея, Сінгапурі та Таїланді), Латинської Америки (Аргентині, Бразилії та Мексиці) та Південної Африки. Хоч процеси конвергенції цих країн були не рівномірними як з точки зору швидкості процесу, так і з позиції базових передумов (географічні й історичні відмінності) їх роль для світової економіки є визначною та зрозумілою. Як наслідок, згадувана тематика викликала інтерес в цілому низки науковців і вчених. Так, Д. Окампо, К. Рада та Л. Тейлор зауважили, що значна частина світу, що розвивається та індустрі-

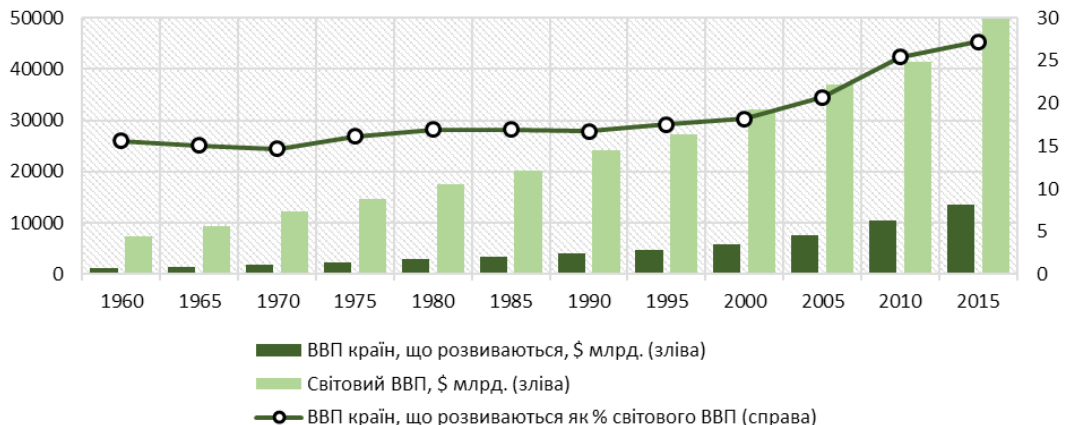

Рис. 1. Економічна динаміка країн, що розвиваються, у 1960-2015 рр.*

* Побудовано на основі [2].

алізується, сконцентрована у десятках країн, де економічне зростання було пов'язане із структурними змінами у виробництві та зайнятості [1]. Крім цього, провівши дослідження, в 2009 р. науковці дійшли висновку, що в переважній більшості випадків економічне зростання в цих країнах не сприяло покращенню умов проживання для більшості людей.

Очевидними детермінантами такої концентрації є розмір країни, її зростання та історія становлення. Згадані країни, окрім Гонконгу, Малайзії та Сінгапуру, мають велику кількість населення, значну площу та високий рівень доходів. Упродовж вказаного періоду, всі азіатські країни демонстрували високі темпи зростання, хоча їх економічна активність почалась дещо пізніше, ніж в більшості розвинених країн світу. Історично, такі країни, як Китай, Індія, Аргентина, Бразилія, Мексика та Південна Африка, завжди домінували у своїх локальних регіонах та мали вагомий вплив на світову економіку. Примітним є те, що Бразилія та Мексика були лідерами серед країн, що розвиваються, до 1980 р., а саме – до того моменту, коли вони поступились більш успішним на той момент Китаю та Індії. Протягом останньої чверті ХХ ст. азіатські країни у своїй групі створили необхідні початкові умови для отримання вигоди від глобалізації, що нагадувало певною мірою поведінку США в останній чверті ХІХ ст. Аргентина отримала вигоду від глобалізації в період 1870–1914 рр., Бразилія та Мексика розвивались завдяки імпортозаміщеній індустріалізації під жорстким управлінням держави у 1950–1980 рр. На відміну від Азії, Латинська Америка, за винятком Чилі, після 1980 р. зовсім не отримала вигоди від глобалізації. Останнє стрімке, але нерівномірне зростання країн, що розвиваються, мало три наслідки. По-перше, розрив між країнами зріс; по-друге, деякі країни або

регіони в межах країн були позбавлені розвитку; по-третє, в світі збереглась широкомасштабна бідність у межах ареалів її існування [3].

Намагаючись встановити початкову точку виникнення нерівності в світі, Б. Міланович, П. Ліндерт та Д. Вільямсон провели в 2008 р. оцінку рівня доіндустріальної нерівності у своїй праці “Стародавня нерівність” [4]. Більшість їх висновків (18 з 28) щодо доіндустріальних нерівностей ґрунтувались на так званих “соціальних таблицях”, в яких проранжовано соціальні класи за часткою населення та середніми доходами. Зокрема, рис. 2 демонструє рівень економічної нерівності в доіндустріальних суспільствах у співвідношенні до рівнів процвітання у цих самих суспільствах. Нерівність оцінено за допомогою індексу Джині, а добробут – за допомогою валового внутрішнього доходу на душу населення, скоригованого на цінову різницю.

На рис. 2 зображено криву межу можливої нерівності (ММН). Ідея цієї кривої полягає в тому, що в дуже бідному суспільстві нерівність не може бути дуже високою: тобто, якщо середній рівень доходу був лише мінімальним, щоб вижити, то в такій економіці не існує ніякої нерівності, оскільки це обов'язково означатиме, що деякі верстви населення мають перебувати в умовах знаходитись нижче мінімального рівня доходу – нижче рівня, на якому вони могли б вижити. Якщо середній дохід – на рівні, дещо вищому мінімального, то за такої ситуації можливо допустити певний невеликий рівень нерівності. ММН показує, як саме максимально можлива нерівність зростає в країнах з більшим середнім доходом. Автори встановили, що багато доіндустріальних суспільств були кластеризовані з ММН. Це означає, що в цих суспільствах нерівність була настільки високою, наскільки це можливо. Так, Голландія (пізніше Нідерланди)

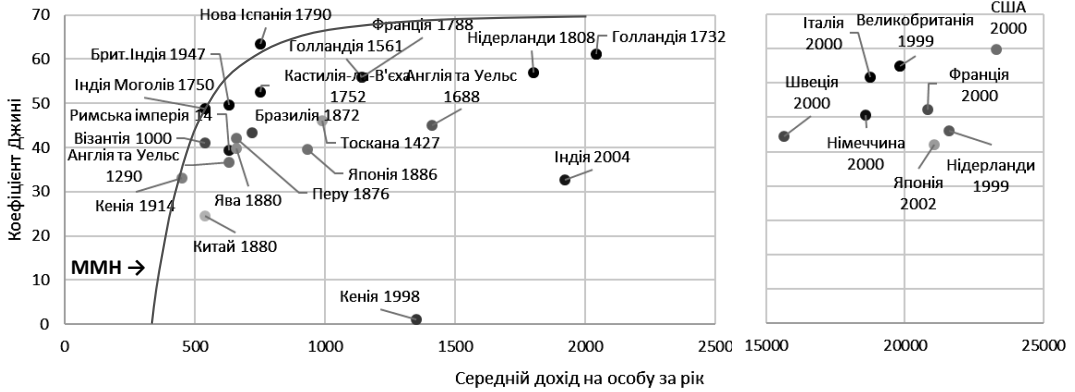

Рис. 2. Динаміка доіндустріальної нерівності в світі*

* Побудовано на основі [4].

та Англія (пізніше Великобританія), на відміну від Індії та Китаю, під час свого раннього розвитку відійшли від ММН, і їх показник нерівності більше не наближався до максимуму. Оцінки нерівності в доходах, як правило, не повністю збігаються між країнами різних регіонів світу. Так, Південна Африка та Латинська Америка вирізняються як регіони з дуже високою нерівністю, з

іншого боку, Південно-Східна Азія та більшість розвинених країн мають порівняно низький рівень нерівності (див. рис. 3).

Враховуючи дослідження Б. Мілановича та інших науковців можна зробити висновок, що з 1950 до 2015 рр. розрив у доходах збільшувався не тільки між багатими та бідними країнами, але також і між країнами в групі країн, що розвиваються [4]. Міжнарод-

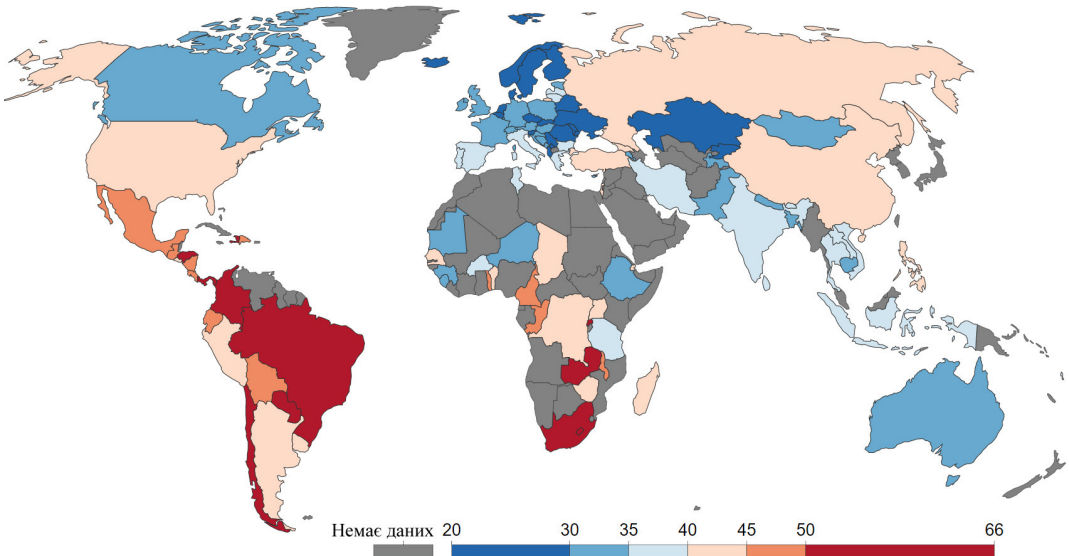

Рис. 3. Мапа за Індексом Джині, 2015 р.

* Побудовано на основі [5].

на нерівність була обумовлена, в основному, диспропорціями між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, проте в межах групи країн, що розвиваються, вона була значною. У другій половині ХХ ст. помітно зростав розрив у доходах на душу населення між багатими та бідними країнами, за винятком деяких країн Азії. В цілому, на початку 1970-х рр. помітно зменшилась дивергенція, а на початку 2000-х рр. розпочалась помірна конвергенція.

Різниця в доходах на душу населення серед країн, що розвиваються, є новітньою проблемою, а найменш розвинуті країни добре її ілюструють. Кількість найменш розвинутих країн зросла вдвічі з 24 на початку 1970-х рр. до 48 на початку 2000-х рр. У 2014 р. частка найменш розвинутих країн у світовому виробництві становила менше 1%, а частка населення світу – 12%, або 830 млн осіб. У номінальному виразі середній ВВП на душу населення найменш розвинутих країн становив 1/5 частину від рівня країн, що розвиваються, і 1/50 від рівня розвинених країн [6]. Тобто, можна зробити висновок, що за таких умов економічний розвиток не створював соціальних можливостей для більшості людей.

У 2009 р. рівень освіченості дорослого населення найменш розвинутих країн становив менше 60%, порівняно з більш, ніж 80% у країнах, що розвиваються. Очікувана тривалість життя при народженні становила 56 років, а дитяча смертність 78 на 1000 новонароджених, порівняно з 62-річною тривалістю в країнах, що розвиваються, та смертністю 48 на 1000 новонароджених. Валовий коефіцієнт охоплення вищою освітою в найменш розвинутих країнах становив менше 6%, порівняно з більш, ніж 20% в країнах, що розвиваються [7]. Тобто, виключення найменш розвинутих країн із загального тренду розвитку є ключовим фактором, що лежить в основі міжнародної

нерівності у світі в цілому та в межах регіонів, що розвиваються.

Існує аналогічне явище виключення регіонів в межах країн. Але ринки та їх лібералізація, як правило, посилюють диспропорції, оскільки існує кумулятивний причинно-наслідковий ефект, що створює під дією ринкових сил корисні або хибні цикли. Регіони, що краще наділені природними ресурсами, фізичною інфраструктурою, а також освіченою чи кваліфікованою робочою силою, зростають швидше. Вони притягують та залучають людські ресурси звідусіль. На відміну від цього, неблагополучні регіони, як правило, відстають і стають ще більш неблагополучними. З часом відмінності зростають. Це відбулося в більшості країн, що демонстрували швидке зростання. У Бразилії регіональні нерівності між північним-сходом та півднем, зокрема Сан-Паулу, суттєво зросли під час швидкого економічного зростання. Економічні відмінності зросли між прибережним Китаєм на сході та периферійними регіонами на заході; між Явою та іншими островами Індонезії; між південно-західними та північно-східними регіонами Індії.

В цілому, частка країн, що розвиваються у світовому ВВП за поточними цінами та за ринковими обмінними курсами зросла з 17,5% у 1970 р. до 27,2% у 2015 р. (див. рис. 4). Різниця в темпах інфляції та зміна обмінних курсів суттєво вплинули на цю тенденцію. Р. Барро в 1996 р. встановив, що темпи зростання реального ВВП на душу населення пов'язані з підтримкою верховенства права, меншим державним споживанням, більшою тривалістю життя, більшою кількістю населення з середньою та вищою освітою, нижчим коефіцієнтом народжуваності, вищим рівнем інвестицій, рівнем демократії, зниженням рівня інфляції та ступенем відкритості економіки [8]. Частка ВВП на душу населення у розвинених країнах практично не змінилася і залишалась

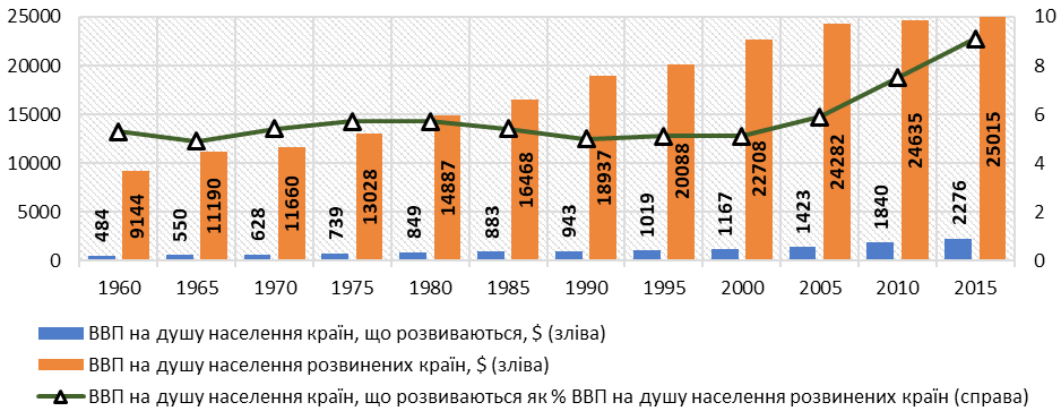

Рис. 4. Темпи зростання реального ВВП на душу населення*

* Побудовано на основі [9].

в діапазоні від 5% в період 1970–2000 рр. Вона збільшилася до 5,9% у 2005 р. та до 9,1% в 2015 р. [7; 9]. Відхилення в доходах на душу населення призвело до уповільнення росту показника в останній чверті ХХ ст.; як наслідок конвергенція між групами країн не спостерігалась аж до початку ХХІ ст., за винятком певних країн Азії.

Незважаючи на те, що реальне зростання ВВП на душу населення країн, що розвиваються, було вищим від середньосвітового рівня, вони мали низький рівень соціально-економічних умов. Частково це можна пояснити слабкими інститутами, низьким людським і фізичним капіталом, конфліктами, низьким рівнем продуктивності, нееквівалентною міжнародною торгівлею та ціновими диспаритетами, значною залежністю від зовнішньої допомоги та високим рівнем бідності, зокрема в 1950 рр. До 1980 р. спостерігалось незначне скорочення частки людей, що перебували за межею бідності, однак таке скорочення було мінімальним, не говорячи вже про масове викорінення бідності. З тих пір відбулось значне погіршення ситуації в багатьох регіонах світу. У 1980–90 рр. рівень бідності зростав в більшості країн Латинської Америки, Карибського басейну та Африки (на південь від

Сахари) [10]. Упродовж 1990-х рр. стрімко зростав рівень бідності в Центральній Азії. В Східній, Південно-Східній та Південній Азії, навпаки, відбулось певне скорочення бідності, проте лише в Китаї та Індії.

У період 1981–2005 рр. частка людей, що перебувала за межею бідності¹, зменшилась з 51,8% до 25,2%, тоді як кількість бідних людей скоротилась з 1,9 млрд осіб до 1,4 млрд. За новим визначенням межі бідності², кількість бідних людей в світі за аналогічний період залишилася незмінною – 2,5 млрд осіб, це при тому, що їх частка у загальній чисельності населення скоротилась з 69,2% до 47% [11]. В умовах кризи вразливість населення, що перебуває за межею бідності, а це 1,1 млрд осіб, або більш ніж 1/5 населення країн, що розвиваються, є досить відчутною, оскільки будь-який шок, такий як поганий врожай, високий рівень інфляції чи скорочення зайнятості, може посилювати їх рівень бідності. В цілому, від 1/5 до 2/5 населення світу живе у абсолютній бідності, а більш точні дані варіюються із базовим значенням межі бідності. Це – переважно жителі країн, що розвиваються. Бідність зберіга-

¹ В 2008 р. Світовий банк визначив міжнародну (абсолютну) межу бідності в розмірі 1,25 дол. США на день за паритетом купівельної спроможності.

² В жовтні 2015 р. Світовий банк оновив міжнародну межу бідності до 1,90 дол. США на день.

лась на високому рівні навіть в той період, коли країни, що розвиваються, становили більшу частку світових доходів. Лише деякі економіки демонструють помірну конвергенцію з розвиненими країнами, а в усіх інших спостерігається дивергенція.

Наявні дані свідчать про певний прогрес за Індексом людського розвитку, який показує, що розрив між багатими та бідними країнами скоротився приблизно на 1/5 у 1990–2015 рр. та майже на 1/4 з 1970 р. [11]. Таку конвергенцію можна пояснити високим рівнем освіченості та зростанням тривалості життя. Скорочення розриву також може бути пов'язане з базовим роком чи початковою точкою порівняння, коли рівні людського розвитку, особливо в сфері здоров'я та освіти, були низькими в більшості бідних країн. В цілому, прогрес відбувся, хоча його розподіл не був рівномірним між країнами та в межах країн. Доходи на душу населення були лише арифметичними доходами, а соціальні показники – середньо-статистичними значеннями (див. рис. 5). Крім того, заходи з подолання бідності – від простих до комплексних – підкреслюють реальність того, що абсолютне зuboжіння, навіть якщо воно з часом зменшилось, зберігається та поширене в світі.

Станом на початок 2017 р. передумови економічного зростання країн, що розвиваються, залишаються досить диверсифікованими. Так, за допомогою тривалого політичного стимулу темпи зростання в Китаї були сильнішими, ніж очікувалося. Проте дещо слабшою була очікувана економічна активність в деяких латиноамериканських країнах, що переживають рецесію (наприклад, в Аргентині й Бразилії), а також в Туреччині, що було спричинено різким скороченням доходів від туризму. Дещо кращою, ніж очікувалось, була ситуація в сировинних економіках, зокрема в Росії, чому сприяло зміцнення світових цін на нафту [12]. Ці та інші тенденції безпосередньо визначають поточну перспективу розвитку країн, що розвиваються, а загалом задають вектор розвитку світової економіки. Разом із тим, певну вагу мають довгострокові ризики глобального зростання, однак в середньостроковій перспективі вони можуть бути дещо деформовані. Так, останні політичні події знецінюють переваги транскордонної економічної інтеграції. Потенційне розширення глобальних дисбалансів та різкі коливання обмінних курсів у відповідь на певні політичні зміни, ще більше посилюють тиск протекціонізму. Зростаючі обме-

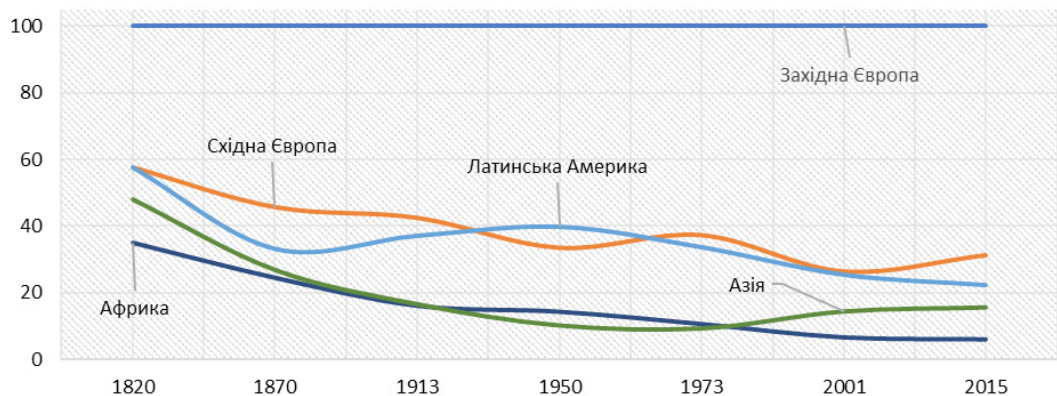

Рис. 5. Дивергенція за ВВП на душу населення

* Побудовано на основі [2; 9].

ження на глобальну торгівлю та міграцію завдають шкоду продуктивності і доходам та безпосередньо впливають на настрої учасників ринку [13]. В країнах, де балансові показники залишаються знеціненими, посилення дефіциту приватного попиту та недостатній прогрес у реформах (включаючи рефінансування банківських балансів) можуть призвести до зниження темпів зростання та зростання інфляції, що негативно впливатиме на заборгованість.

Проте найбільш вразливими серед країн, що розвиваються, залишаються великі країни. Великий корпоративний борг, зниження рівня прибутковості, низьколіквідні банківські баланси та слабкі політичні буфери посилюють вплив жорстких фінансових умов через зміну вектору руху капіталу та дисбаланси від різкого знецінення [11; 14]. В багатьох економіках із низьким рівнем доходів низькі ціни на сировинні товари та інструменти експансіоністської політики знижують фіскальні буфери та, в деяких випадках, дестабілізують економічну ситуацію і підвищують рівень вразливості до зовнішніх шоків. Окрім цього, подальшому зростанню країн, що розвиваються, загрожує неекономічні фактори і геополітичні ризики, зокрема – громадянські війни, внутрішні конфлікти в Східній Європі та деяких країнах Близького Сходу й Африки, проблема біженців та мігрантів, терористичні акти, посухи на сході та півдні Африки та поширення вірусу Зіка. Посилення цих факторів значно впливатиме на настрої світового ринку та економічну довіру.

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене, доводиться констатувати, що економікам країн, що розвиваються, загрожує певні специфічні проблеми, які пов'язані з прагненням досягти швидкого економічного зростання. Так, зокрема, зростання економіки Китаю досягло, в середньому, 10% протягом останніх тридцяти років. До 2020 р.

ця економіка, згідно з прогнозами, буде зростати лише на +5%. Уповільнення зростання означає зниження доходу на душу населення. Китай ризикує опинитися в пастці середнього доходу, коли дохід на душу населення не буде збільшуватися до рівня розвинених світових економік. Індія зіткнулася з більшістю таких самих проблем, які супроводжували швидке зростання Китаю. Це – значна соціальна нерівність між міським та сільським населенням, зростання дефіциту таких ресурсів, як вода, а також потреба у великих інвестиціях в науку і технології для збільшення економічних показників за рахунок зростання доданої вартості.

За прогнозами Національної Ради з розвідки США, дифузія впливу країн до 2030 р. матиме неоднозначні наслідки. Азія перевершить за потужністю Північну Америку та Європу разом узяті – за зростанням ВВП, обсягом населення, видатками на оборону і технологічними інвестиціями. В умовах структурних зрушень розвиток глобальної економіки буде значною мірою залежати від темпів зростання країн, що розвиваються. Китай має всі передумови стати найбільшою економікою світу. Крім Китаю, Індії та Бразилії, на розвиток глобальної економіки значно впливатимуть такі регіональні гравці, як Колумбія, Індонезія, Нігерія, ПАР і Туреччина. Водночас економіки Європи, Японії та Росії, ймовірно, будуть переживати поступовий спад. Разом із тим, країни, навіть із найбільшими показниками ВВП, обсягу населення, не зможуть нарощувати свій глобальний вплив, поки не навчаться коректно й адекватно діяти всередині мереж та коаліцій багатополярного світу.

В цілому, для розвитку країні необхідно викоринювати бідність, створювати робочі місця та інклюзивно зростати. Ці умови є основними цілями розвитку і головним засобом для його досягнення. Це – єдиний стійкий шлях для розвитку країн, що роз-

виваються, оскільки він дає змогу мобілізувати власні людські ресурси. Хоч і існує певна складність у процесі розвитку, деякі початкові умови та необхідні засади є майже очевидними. Поширення освіти є основою розвитку тих країн, що вважаються індустріально запізнілими. Інфраструктура, як фізична, так і соціальна – це основа для більш ранніх етапів індустріалізації. Найбільш важливим є вирішальна роль держави в політиці, інститутах та управлінні. Країни, що розвиваються, мають прагнути поєднувати економічне зростання з людським розвитком і соціальними трансформаціями. Це вимагає творчої взаємодії держави і ринку поперек домінування ринкової моделі.

Список використаних джерел

1. Ocampo J.A. *Growth and policy in developing countries* / J.A. Ocampo, C. Rada, L. Taylor. – New York : Columbia University Press, 2009. – 200 p.
2. *Poverty & Equity Data Portal* [Electronic resource] // The World Bank and PovcalNet. – 2017. – Access mode : <http://povertydata.worldbank.org/poverty/home/>.
3. Myint H. *The economics of the developing countries* / Hla Myint. – London : Hutchinson : Hutchinson university library, 1980. – 166 c.
4. Milanovic B. *Ancient inequality* [Electronic resource] / B. Milanovic, P. Lindert, J. Williamson // *The Economic Journal*. – 2008. – №121/551. – P. 255–272. – Access mode : <http://piketty.pse.ens.fr/files/MilanovicLindertWilliamson2011.pdf>.
5. *GINI index* [Electronic resource] // The World Bank and PovcalNet. – 2017. – Access mode : <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI?view=map>.
6. Roser M. *Income inequality* [Electronic resource] / M. Roser, E. Ortiz-Ospina // *Our World in Data*. – 2013. – Access mode : <https://ourworldindata.org/income-inequality/>.
7. Nayyar D. *Globalization, history and development: A tale of two centuries* / Deepak Nayyar // *Cambridge Journal of Economics*. – 2006. – № 30 (1). – P. 137–159.
8. Barro R.J. *Determinants of economic growth: A Cross-country empirical study* / Robert J. Barro // *National Bureau of Economic Research*. – 1996. – № 5698.
9. *National accounts data* [Electronic resource] // World Bank, OECD. – 2017. – Access mode : <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>.
10. Landes D. S. *Wealth and poverty of nations* [Electronic resource] / David S. Landes. – London : WW Norton & Company, 1998. – 672 p. – (1). – Access mode : https://tsu.ge/data/file_db/faculty_humanities/Landes%20-%20The%20Wealth%20and%20the%20Poverty%20of%20Nations.pdf.
11. *Millennium development goals database* [Electronic resource] // United Nations Statistics Division. – 2017. – Access mode : <http://data.un.org/Data.aspx?q=Poverty&d=MDG&f=seriesRowID%3a584#MDG>.
12. *Development goals in an era of demographic change* [Electronic resource] // International Bank for reconstruction and development and the World Bank. – 2016. – Access mode : <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/22547>.
13. Nayyar D. *The South in the world economy: past, present and future* [Electronic resource] / Deepak Nayyar // UNDP Human Development Report Office. – 2013. – Access mode : http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdro_1301_nayyar.pdf.
14. Findlay R. *Power and plenty: trade, war and the world economy in the Second Millennium* [Electronic resource] / R. Findlay, K. H. O'Rourke // Princeton University Press. – 2009. – Access mode : https://zodml.org/sites/default/files/%5BRonald_Findlay%2C_Kevin_H._O%27Rourke%5D_Power_and_Plen_0.pdf.

References

1. Ocampo, J.A., & Rada, C. (2009). *Growth and policy in developing countries*. New York: Columbia University Press.

2. *Poverty & Equity Data Portal*. (2017). *The World Bank and PovcalNet*. Available at: <http://povertydata.worldbank.org/poverty/home/>
3. Myint, H. (1980). *The economics of the developing countries*. London: Hutchinson.
4. Milanovic, B., Lindert, P., & Williamson, J. (2008). *Ancient inequality*. *The Economic Journal*, 121 (551), 255–272. Available at: <http://piketty.pse.ens.fr/files/MilanovicLindertWilliamson2011.pdf>
5. *GINI index*. (2017). *The World Bank and PovcalNet*. Available at: <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI?view=map>
6. Roser M., & Ortiz-Ospina, E. (2013). *Income inequality*. Available at: <https://ourworldindata.org/income-inequality/>
7. Nayyar, D. (2006). *Globalisation, history and development: A tale of two centuries*. *Cambridge Journal of Economics*, 30 (1), 137–159.
8. Barro, R. (1996). *Determinants of economic growth: A Cross-country empirical Study*. *National Bureau of Economic Research*, 5698.
9. *National accounts data*. (2017). *World Bank and OECD*. Available at: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>
10. Landes, D. S. (1998). *Wealth and poverty of nations*. London: W.W. Norton. Available at: https://tsu.ge/data/file_db/faculty_humanities/Landes%20-%20The%20Wealth%20and%20the%20Poverty%20of%20Nations.pdf
11. *Millennium development goals database*. (2017). *United Nations Statistics Division*. Available at: <http://data.un.org/Data.aspx?q=Poverty&d=MDG&f=seriesRowID:584#MDG>
12. *Development goals in an era of demographic change*. (2017). *International Bank for Reconstruction and Development and the World Bank*. Available at: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/22547>
13. Nayyar, D. (2013). *The South in the world economy: Past, Present and Future*. *UNDP Human Development Report Office*. Available at: http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdro_1301_nayyar.pdf
14. Findlay, R., & O'Rourke, K. H. (2009). *Power and plenty: trade, war and the world economy in the Second Millennium*. *Princeton University Press*. Available at: https://zodml.org/sites/default/files/%5BRonald_Findlay%2C_Kevin_H._O%27Rourke%5D_Power_and_Plen_0.pdf

Стаття надійшла до редакції 4.12.2017.